

РОМАНОВА

Тетяна Володимирівна
tands_r@mail.ru

УДК 330.341

ІНТЕГРАЦІЙНІ ІНСТРУМЕНТИ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРУКТУРНОЇ
ПОЛІТИКИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУTHE INTEGRATION TOOLS IMPLEMENTATION OF STRUCTURAL
POLICY FOR ECONOMIC DEVELOPMENT

к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства та управління персоналом, Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

Стаття присвячена дослідженню інструментів у механізмі реалізації структурної політики в контексті інтеграційних перетворень. Визначено групи таких інструментів у системі структурної трансформації. Виділено інтеграційний блок інструментів та розкрито його сутність.

Статья посвящена исследованию инструментов в механизме реализации структурной политики в контексте интеграционных преобразований. Определены группы таких инструментов в системе структурной трансформации. Выделен интеграционный блок инструментов и раскрыта его сущность.

The article is devoted to the tools in the implementation mechanism of structural policy in the context of integration processes. The groups of such instruments in the system of structural transformations had identified. Integration unit tools and analysis its essence had determined.

Ключові слова: структурна політика, інструменти реалізації, інтеграція, економічний розвиток

Ключевые слова: структурная политика, инструменты реализации, интеграция, экономическое развитие

Keywords: structural policy, implementation tools, integration, economic development

ВСТУП

Структурна політика являється складним багатоаспектним економічним явищем, що зумовлює складність та розгалуженість системи її інструментів. Це обумовлено не тільки широким спектром задач, які можливо вирішити використовуючи оптимальну стратегію структурної політики, але й співвідношенням її сутності та завдань інших напрямів економічної політики. Оскільки регулювання структури економіки та перебігу структурних зрушень пов'язано зі впливом на функціонування всіх її елементів у прямому чи непрямому відношенні, можна сказати, що інструментарій структурної політики розширюється в залежності від спектру об'єктів її регулювання. Таким чином, інші напрями економічної політики при реалізації структурного її типу, утворюють агрегаційну систему, яка передбачає синергетичне об'єднання інструментарію цих напрямів, за визначеною схемою, яка застосовується для досягнення цілей стратегії структурної трансформації економіки. Реалізація стратегії структурної політики такого типу, на нашу думку, доцільно розглядати як інтегральну структурну політику, адже вона об'єднує найважливіші напрями та інструменти оптимізації структури національної економіки. Причому метою такої оптимізації являється не тільки формування конкурентоспроможної стійкої системи національного господарства, але й його ефективне включення до системи світового поділу праці.

Серед вітчизняних науковців проблемі формування ефективної структурної політики приділяли увагу такі вчені: О. Амоша, Ю. Бажал, С. Біла, А. Гальчинський, В. Гесць, А. Гриценко, О. Дацій, С. Єрохін, П. Єщенко, О. Крихтін, І. Лукинов, О. Луцків, О. Мельник, О. Мельниченко, В. Онищенко, Л. Федулова, А. Філіпенко, М. Хвесик, С. Чистов, М. Чумаченко, А. Чухно, Л. Шаблиста, Л. Шинкарук, Т. Шинкоренко, М. Якубовський, Л. Яковенко та інші науковці. Разом з тим, чимало аспектів даної тематики є недостатньо розкритими. До них відносяться й питання, пов'язані з розробленням ефективного механізму формування структурної політики та забезпечення його реалізації.

МЕТА РОБОТИ полягає в дослідженні інструментів структурної політики в процесі інтеграції національної економіки до глобального економічного простору.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною основою роботи є система законів та категорій економічної теорії, фундаментальні положення теорії економічного розвитку. При проведенні дослідження використано методи системного аналізу, синтезу, аналізу порівняльних переваг, структурно-логічного аналізу.

РЕЗУЛЬТАТИ

Інструментарій інтегральної структурної політики диференціюється за групами, які відповідають за

регулювання функціонування елементів різних рівнів та організаційних блоків національної економіки. Вважаємо, що система інструментів структурної політики має бути представлена такими їх групами:

- макроекономічна;
- селективна;
- регіональна;
- інноваційно-інвестиційна;
- інституційна;
- інтеграційна група інструментів.

Серед інструментів структурної політики особливо місце займає інтеграційний блок. Це зумовлено необхідністю ефективного включення національної економіки України у світовий поділ праці, що можливо реалізувати у вигляді посилення активності її інтеграційних векторів. Найбільш актуальним та ефективним вектором інтеграційного розвитку для України являється європейська інтеграція, що зумовлено багатьма чинниками ендогенної та екзогенної природи. Інтеграційна група інструментів структурної політики направлена на підвищення адаптаційних та конвергентних можливостей структури національної економіки й системи управління цими процесами відповідно до реалізації та розвитку її інтеграційних напрямів. Інтеграційний блок характеризується двоелементною системою інструментів, яка складається з імплементаційної та регуляторної складової.

Імплементаційний інструментарій реалізується шляхом впровадження норм та положень міжнародних договорів, заключених Україною з метою включення до глобальних економічних процесів. Для ефективної інтеграції у світовий економічний простір, а також створення необхідного підґрунтя для активізації європейського інтеграційного вектору, використання імплементаційного інструментарію необхідно в напрямі узгодження нормативно-правової бази та методів державного регулювання відповідно до: Протоколу про вступ України до Світової організації торгівлі; Угоди про заснування Світової організації торгівлі СОТ; Генеральної угоди з тарифів і торгівлі; Генеральної угоди про торгівлю послугами СОТ. В Україні реалізація імплементаційної складової інтеграційних інструментів має бути здійснена за такими напрямками: виконання зобов'язань щодо регулювання процесів зниження та фіксації тарифних ставок; державна підтримка сільськогосподарського сектору та сприяння відкритості сільськогосподарського ринку; впровадження відкритості ринку послуг; інформатизація щодо процесів приватизації; дотримання недискримінаційних умов при функціонуванні природних монополій; прозорість регулювання тарифних квот; нівелювання кількісних обмежень для імпорту; запровадження та дотримання антидемпінгових режимів; приведення системи субсидювання та системи державних закупівель згідно положень збереження вільної конкуренції; впровадження технічних регламентів міжнародного зразка; запровадження системи санітарних та фітосанітарних заходів згідно міжнародної стандартизації.

Наступним напрямом реалізації імплементаційної складової інтеграційної групи інструментів в системі структурної політики являється запровадження норм та положень договорів України з Європейським Союзом. Переговорний процес України та Європейського Союзу є досить тривалим, у руслі актуалізації необхідно розглянути найбільш суттєві його прояви. Так, у поточному періоді імплементаційні інструменти використовуються для впровадження норм і положень Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом від 27.06.2014 року. Основними напрямками застосування даної групи інструментів у цьому контексті являються: запровадження системи координації процесів європейської інтеграції (утворено Урядовий офіс з питань європейської інтеграції при секретаріаті КМУ; створено посади заступників міністрів з європейської інтеграції та посаду прем'єр міністра з питань європейської інтеграції; проведено узгодження системи взаємодії державних виконавчих органів у процесах євроінтеграції); утворення Ради асоціації, створення Парламентського комітету асоціації, створення Комітету асоціації та його відомчої структури [1; 2, с. 417]. За об'єктною структурою економічного спрямування імплементаційний механізм використовується за такими напрямками:

- поглиблення економічного та секторального співробітництва України та ЄС (макроекономічне регулювання, енергетика, транспорт, система управління публічними фінансами, система оподаткування, видобувний та металургійний сектор, корпоративне управління, соціальна політика, участь у проєктах ЄС, фінансовий сектор, сфера застосування промислової політики);
- приведення у відповідність законодавства України до норм і положень законодавства ЄС у пріоритетних сферах;
- суттєве скорочення та скасування ввізних мит обсягом у 95% тарифних позицій;
- контроль за додержанням умови щодо обмеження застосування експортних субсидій;
- підготовка до скасування національних стандартів (ГОСТ) та додержання графіку впровадження системи стандартів, метрології, технічних регламентів, ринкового нагляду та акредитації відповідно до європейської практики (закріплено нормами ACQUIS EC);
- імплементація положень додаткової Угоди АССА на горизонтальному та секторальному рівні;
- збільшення прозорості торгівельного та митного законодавства;
- лібералізація процесів реєстрації та здійснення підприємницької діяльності, розширення транскордонного надання послуг;
- забезпечення умов вільного руху транскордонного капіталу між Україною та ЄС;
- збільшення прозорості ринку державних закупівель та приведення їх у відповідність до загальних норм і Директивів ЄС;
- удосконалення системи захисту прав інтелектуальної власності, стимулювання процесів

створення та комерціалізації інноваційних товарів і винаходів;

- контроль за додержанням умов вільної конкуренції: попередження укладання угод між підприємствами, наслідком яких є послаблення конкуренції, попередження концентрації підприємств з наслідками монополізації ринку;

- запровадження державної допомоги, яка не порушує умов вільної конкуренції;

- забезпечення високого рівня прозорості нормативно-правового регулювання та рівного доступу до інформації для всіх суб'єктів економічної діяльності [1; 3];

- забезпечення високого рівня соціального та екологічного спрямування економічної політики.

Регуляторна група інтеграційних інструментів направлена на підвищення умов конвергентності національної економіки з метою реалізації її інтеграційних можливостей. Даний інструментарій має забезпечити:

- збільшення параметрів конвергентності національної економіки відповідно до положень Копенгагенських критеріїв, вимог Договору про Європейський Союз та Договору про Функціонування Європейського Союзу;

- створення умов для збільшення витрат на наукові дослідження та розробки до границі у 3% від ВВП;

- скорочення системи селективної підтримки секторів, приведення у відповідність з економічними нормами законодавства ЄС діючих селективних програм;

- розширення системи горизонтальної державної допомоги;

- оптимізація та вдосконалення системи боротьби з корупцією;

- розширення системи моніторингу використання коштів державної допомоги за економічними проектами;

- оптимізація системи моніторингу використання фінансової допомоги ЄС;

- розширення техніко-економічного співробітництва України та ЄС;

- сприяння інтеграції національних інфраструктурних мереж в європейські (транспортна, енергетична, телекомунікаційна);

- звуження сфер діяльності, які не змогли підвищити ефективність виробництва в процесі використання державної допомоги;

- державна підтримка підвищення екологізації виробничих процесів;

- стимулювання розвитку сектору МСП;

- розширення системи державної інформатизації євроінтеграційних процесів: надання економічним суб'єктам інформації щодо особливостей

кон'юнктури європейських ринків, збільшення прозорості процесів імплементації норм Угоди про Асоціацію України та ЄС, стимулювання розвитку фахового навчання спеціалістів із торговельного права ЄС [1-5].

ВИСНОВКИ

Отже, формування ефективної структури економіки України та посилення впливу структурних чинників на процеси її технологічного оновлення зумовлюють необхідність реалізації таких основних напрямів структурної політики, які забезпечать зростання конкурентоспроможності національної економіки:

- державна підтримка функціонування високотехнологічного сектору економіки;

- стимулювання інноваційного розвитку та інноваційних видів економічної діяльності;

- розвиток системи взаємодії між науково-дослідницькими організаціями та підприємницькими структурами;

- стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу;

- активізація розвитку виробництв повного циклу;

- підтримка розвитку високотехнологічних експорторієнтованих та імпортозаміщувальних виробництв;

- підвищення екологічності виробництва.

Список використаних джерел

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським

Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27 червня 2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011

2. Сушко О. Угода про асоціацію Україна – ЄС: дороговказ реформ // К.: Інститут Євроатлантичного співробітництва. – 2012. – 55 с.

3. Хьольцлер Х. Звіт про результати дослідження державної підтримки суб'єктів господарювання в Україні [Електронний ресурс] // Harmonisation of public procurement system of Ukraine with EU standards. – 2015. – 211 с. – Режим доступу: http://eupublicprocurement.org.ua/wp-content/uploads/2015/04/STATE-SUPPORT-STUDY_UKR_20. – 2015. – Т. 4.

4. Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2013 році : Щорічне Послання Президента України до Верховної Ради України. – К. : НІСД, 2013. – 576 с.

5. Доповідь до щорічного послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2015 році» // К.: НІСД. – 2015. – 684 с.